

VALTUUSTOALOITE 11.5.2023

Esitämme kunnioittaen, että Rautavaaran lukion oppilaaksi ottamisen rajaksi päivitetään 15 oppilasta.

Perustelemme aloitetta seuraavilla seikoilla:

1. Lukion oppilaskohtaiset kustannukset ovat pienentyneet selkeästi ja ovat nyt lähellä peruskoulun oppilaskohtaisia kustannuksia.

Perusopetuksen oppilas maksoi v. 2022 kunnalle 8 418 €, kun lukiolaisen kohdalla vastaava luku on 11 701 €. Erotus on vain noin 3 000 €. Tämä johtuu mm. opettajien koko ajan lisääntyvästä yhteiskäytöstä yhtenäiskoulussa ja lukiossa sekä tietenkin lukion oppilasmäärän lisääntymisestä. Luultavasti yksi syy on myös oppivelvollisuuden ikärajan nostaminen 18 vuoteen.

Haluamme kiinnittää huomiota myös eroihin talousarvion ja tilinpäätöksen luvuissa (liite 1):

Sekä lukion että peruskoulun oppilaskohtaiset kustannukset on arvioitu vuosina 2020-2022 keskimäärin 9 % toteutuneita suuremmiksi. Peruskoulun ja lukion oppilaskohtaisten kustannusten toteutunut ero on pienentynyt 7 544 eurosta 3 283 euroon.

2. Lukiosta valmistuu ylioppilaita tilastollisesti korkein arvosanoin

Vuonna 2016 Rautavaaran lukio oli Itä-Suomen paras ja 31. koko valtakunnan 417 lukiosta. Vuonna 2019 Ylä-Savon 3. paras. 2020 Pohjois-Savon 5. paras (10), Vuonna 2022 Pohjois-Savon paras lukio (10).

3. Lukio varmistaa, että yläkoululle saadaan pätevät opettajat

Syy hakeutua yläkouluun opettajaksi on voimakkaasti kytköksissä siihen, tarjoutuuko samalla mahdollisuus opettaa myös lukiossa. Jos tämä mahdollisuus poistuu, peruskouluun on vaikeampi saada päteviä opettajia. Pelkästään peruskoulun tunnit eivät riitä täyttämään aineenopettajien opetusvelvollisuutta. Harva opettaja tulee opettajaksi pitkän välimatkan päähän, jos virkaan tarvittavat tunnit eivät täyty. Jotta opetusvelvollisuus täyttyisi, yläkoulun aineenopettaja joutuisi ottamaan opetettavakseen tunteja joistakin muista oppiaineista, joihin hänellä ei välttämättä ole pätevyyttä. Tällöin oppilaiden oikeus saada pätevää opetusta vaarantuu. Maaseutumaisissa kunnissa on jo alettu vakavasti puhua yläkoulujen supistamisesta ja siirtämisestä naapurikuntiin.

4. Lähes kaikki rautavaaralaiset lukioon menijät jatkavat oman kunnan lukiossa

Pätevien opettajavoimien ansiosta lukio-opetuksen taso on voitu turvata ja niin osaltaan mahdollistaa lukio-opetus omassa kunnassa. Lukio on kunnan nuorille ainoa portti akateemiselle uralle. Jos tuo ovi suljetaan, kunta luopuu vapaaehtoisesti nuoristaan ja ohjaa nekin, joilla olisi edellytykset akateemiselle alalle, karistamaan kotikunnan pölyt jaloistaan ennenaikaisesti. Lisäksi lukion kautta toteutuu sivistyksellistä yhteistoimintaa ja kulttuurikontakteja moneen suuntaan. Rautavaaran koulusta tehdään opintomatkoja ja oppilasvaihtoa Eurooppaan.

5. Ilman nuoria kunta ei voi säilyä elinvoimaisena

Parinkymmenen alle 20-vuotiaan katoaminen Rautavaaran kyläkuvasta kurjistaa merkittävästi kunnan väestörakennetta. Rautavaaran lukiolaiset osallistuvat aktiivisesti moniin vapaa-ajan aktiviteetteihin ja turvaavat niiden säilymisen. Lukiolaiset osallistuvat myös omilla kylillään kolmannen sektorin järjestämiin nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-aktiviteetteihin.

Lukion kautta tulee merkittävät kerrannaisvaikutukset paikallistalouteen ja elinkeinoelämälle. Sillä on korvaamaton merkitys kunnan sivistykselliselle tasolle ja lukio vahvistaa rautavaaralaista positiivista identiteettiä.

Rautavaaran kunnan väestörakenne on vanhusvoittoinen. Alle 15-vuotiaita on kunnassa 10,6 %, kun se maassa keskimäärin on 16 %. Lukiolaisten katoaminen kunnasta eskaloisi jo muutenkin vääristynyttä väestörakennetta. Lähes puolet kunnan väestä (47,5 %) on eläkkeellä. Se on noin kaksinkertainen osuus muun valtakunnan keskiarvoon verrattuna. Kunnassa kuolee vuosittain noin 40 ihmistä enemmän kuin sinne syntyy. (Liite 2)

Rautavaaralaisten koulutustaso on maan alhaisimpia. Tilastokeskuksen ilmoituksen mukaan koulutustaso Rautavaaralla oli toiseksi alhaisin. Vain 55,9 % kunnan 15 vuotta täyttäneistä oli toisen asteen tutkinto, kun osuus 72,1 % on maassa keskimäärin (Tilastokeskus 2017). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä samaisena vuonna oli Rautavaaralla 12,2, kun se oli maassa keskimäärin 31 %.

6. Valtio tukee lukiotamme

Valtionosuudet toivat v. 2022 lukio-opetuksen kautta rahaa kuntaan lähes 15 000 €/nuori opiskelija ja noin 9 400 €/aikuinen opiskelija. Tämä tulo menetetään, jos lukio lakkaa. Kelan lukiolle maksama koulumatkatuki on noin 1 467 €/kk. eli 15 000 € vuodessa.

7. Lukio tuo kunnalle positiivista mainetta

Lukiossa opiskelee muutamia ulkopaikkakuntalaisia. Lisääntyvässä määrin ulkopaikkakuntalaiset oppilaat laittavat yhteishakuun yhdeksi vaihtoehdoksi Rautavaaran lukion. Toki kilpailu on kova ja suuria joukkoryntäyksiä on turha odottaa. Mainonta ja lukion kurssien painottuminen johonkin spesiaaliin alaan voisi kuitenkin tuoda vielä enemmän ulkopaikkakuntalaisia ja jopa ulkomaalaisia opiskelijoita. Tänne sopisi esim. luonnontieteellis-matemaattis-lääketieteellinen painotus oikein hyvin.

8. Lukio tuo kunnalle, ei vie

Voidaan perustellusti todeta, että kukin Rautavaaralla opiskeleva nuori tuo kuntaan kymmenissä tuhansissa euroissa olevan summan vuosittain. Se jäisi tulematta paikallistalouteen, jos lukiolaiset muuttaisivat kunnasta heti yhdeksänneltä luokalta. Lisäksi lukiossa työskentelevät Rautavaaralla asuvat henkilöt maksavat kunnalle kunnallisveroa. Tämä summa on kymmeniä tuhansia euroja.

Riitta Roininen
kunnanvaltuutettu

Marja-Leena Stenström
kunnanvaltuutettu

Liite 1, oppilaskohtaisten kustannusten vertailua

Vertailu lukion oppilaskohtaisista kustannuksista talousarvio/-suunnitelma → tilinpäätös:

Vuodelle 2020: 21 012 € → 15 280 € (- 5 732 €), ero talousarvioon - 27 %

Vuodelle 2021: 11 629 € → 12 715 € (+ 1 086 €), ero talousarvioon + 9 %

Vuodelle 2022: 13 077 € → 11 701 €, (- 1 376 €), ero talousarvioon -10 %

Peruskouluopetuksen vastaava vertailu:

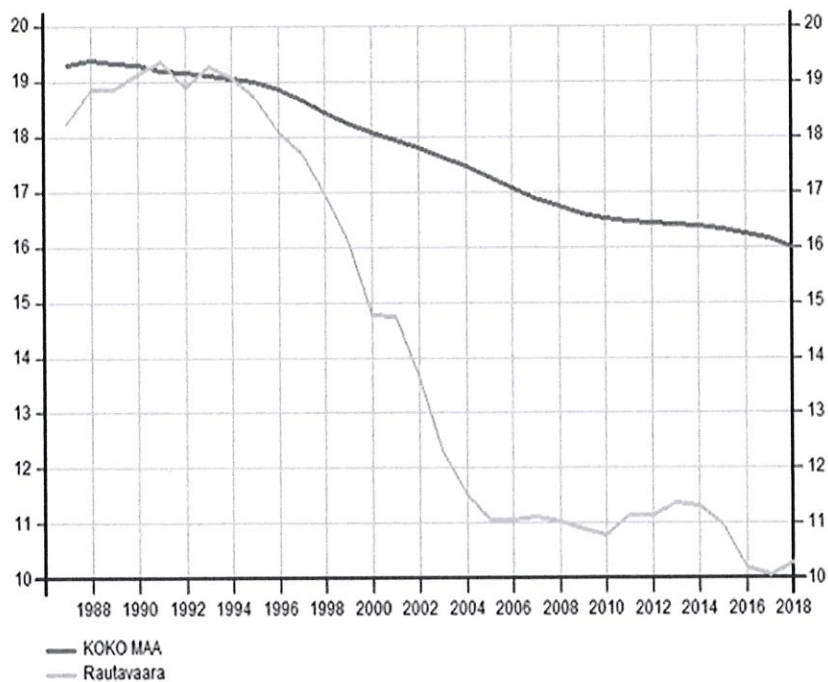
Vuodelle 2020: 9 457 € → 7 736 € (- 1 721), ero talousarvioon - 18 %

Vuodelle 2021: 8 569 € → 7 914 € (- 655 €), ero talousarvioon -7 %

Vuodelle 2022: 8 610 € → 8 418 €, (-192 €), ero talousarvioon -2 %

Liite 2, Rautavaaran väestörakenteen vääristymä

Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä 1987-2018

Tilastokeskus

Kolmen lukiolaisikäluokan poistuminen kunnasta heikentäisi merkittävästi kunnan ikärakennetta.

Liite 3, päätös nykyisestä 20 oppilaan rajasta

Kunnanvaltuusto päätti 12.10.2020 talouden tasapainottamissuunnitelmassaan seuraavaa:

"Lukio-opetuksen sisäänoton lakkautus jos lukion oppilasmäärä on kahtena peräkkäisenä vuonna 20 oppilasta tai alle. Lautakunta veloitetaan seuraamaan oppilasmäärän kehitystä ja mikäli kriteeri ei täyty, tulee toimielimen tehdä hallintosäännön mukaisesti päätös oppilaaksi oton lopettamisesta. Tarkastamisen ajankohta on vuosittain oppilasmäärien tilastointipäivänä 20.9. Oppilasmäärään ei lasketa aineopiskelijoita".